

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Emila Franciscyho a sudkýň JUDr. Daniely Sučanskej a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobcu **Z.**, bývajúceho vo V., zastúpeného JUDr. P., advokátom so sídlom v B., proti žalovanému **H.** so sídlom v R., zastúpenému JUDr. A., advokátom so sídlom v R., **o zaplatenie 73 605 Sk s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. RA 1 C 591/99 a predtým na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 1 C 591/99, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. apríla 2007 sp. zn. 13 Co 33/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. apríla 2007 sp. zn. 13 Co 33/2007 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Revúca rozsudkom zo 16. novembra 2004 č.k. 1 C 591/99-122 zastavil konanie v časti o zaplatenie 6 905 Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od 1. júna 1999 do zaplatenia, žalovaného zaviazal zaplatiť do 3 dní žalobcovi 66 700 Sk so 17,6 % úrokom z omeškania podľa špecifikácie uvedenej vo výroku rozsudku a nahradiť mu v tej istej lehote trovy konania 61 742 Sk. V odôvodnení uviedol, že sumy, ktoré žalovaný odvádza žalobcovi v rokoch 1997 a 1998 v celkovej výške 66 700 Sk na osobný účet žalobcu na základe dodatkov č. 1 a 2 k pracovnej zmluve uzavretých 1. apríla 1998, predstavujú časť jeho čistej

mzdy, na vyplatenie ktorých má žalobca nárok. Tento záver vyvodil najmä z listiny označenej „Firemné sporenie“, z ktorej vyplýva, že od 1. februára 1997 sa obchodnému zástupcovi (ktorú funkciu žalobca vykonával) poukazuje na jeho osobný účet 20 % čistej mesačnej mzdy. Vzal pri tom na zreteľ tiež mzdové listy žalobcu za roky 1997 a 1998, z ktorých mal preukázané, že žalovaná suma je zaradená do položky „ostatné zrážky“, pričom sumy v nej zahrnuté spolu so sumami uvedenými v položke „sporenie“ tvoria spolu čistú mzdu (na mzdovom liste označenú ako „čistý príjem“); žalobcovi bola vyplatená len časť čistej mzdy uvedená v položke „sporenie“. Dodatok č. 1 k pracovnej zmluve, v ktorom sa žalobca zaviazal, že po dobu 12 mesiacov od skončenia pracovného pomeru u žalovaného nebude samostatne podnikat' v odbore, ktorého predmet činnosti je porovnateľný s predmetom činnosti žalovaného (čl. III), považoval súd v tejto časti za neplatný v zmysle § 242 ods. 1 písm. c/ Zákonníka práce (zákona č. 65/1965 Zb. – ďalej len „Zákonník práce“), lebo týmto právnym úkonom sa žalobca vopred vzdal svojich práv. Za neplatný považoval aj dodatok č. 2 k pracovnej zmluve o zriadení osobného účtu mzdy v zmysle § 113 Zákonníka práce - tento právny úkon sa podľa právneho názoru súdu svojím obsahom prieči zákonu (§ 242 ods. 1 písm. a/ Zákonníka práce), lebo neobsahuje náležitosti uvedené v § 113 ods. 2 Zákonníka práce. Poukázal tiež na to, že zrážky na osobný účet mzdy žalobcu boli vykonávané od júla 1997 a dodatok č. 2 k pracovnej zmluve bol uzavretý až 1. apríla 1998, z čoho vyvodil, že zrážky zo mzdy žalobcu boli v období od júla 1997 do 31. marca 1998 vykonávané bez právneho dôvodu. K dôvodom, pre ktoré žalovaný nevyplatil žalobcovi zvyšnú časť mzdy (vo výške 66 700 Sk), súd uviedol, že žalovaný nepreukázal porušenie obchodného tajomstva žalobcom. Skutočnosť, že žalobca podnikal s predmetom činnosti obdobným ako je predmet podnikania žalovaného, nepovažoval súd za právne irelevantnú, pretože dodatok č. 1 k pracovnej zmluve v bode III je neplatný. Nárok žalobcu považoval za dôvodný aj v časti príslušenstva a jeho priznanie odôvodnil ustanovením § 256 ods. 2 Zákonníka práce. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný, ktorý žiadal napadnutý rozsudok vo vyhovujúcej časti zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, prípadne zmeniť a žalobu zamietnuť. Žalobca žiadal, aby rozsudok v odvolaní napadnutom výroku bol potvrdený.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 22. marca 2005 sp. zn. 17 Co 52/2005 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti vo veci samej zmenil tak, že žalobu zamietol;

v časti o náhrade trov konania rozsudok zmenil tak, že žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanému trovy konania 10 030 Sk v lehote 3 dní. V odôvodnení rozsudku poukázal na rozdiel medzi mzdou a odmenou za prácu a uviedol, že odmena za prácu zahŕňa nielen mzdu, plat, ale aj odstupné, provízie, podiely na zisku, tantiémy ako i ďalšie formy odmeny. Bol toho názoru, že sumy, ktoré žalovaný ukladal na osobný účet žalobcu na základe dodatku č. 2 k pracovnej zmluve boli časťou odmeny za prácu, pričom nárok na ne vznikol až pri splnení určitých dohodnutých podmienok zo strany žalobcu. Týmito podmienkami bolo dodržiavanie firemného tajomstva a skutočnosť, že žalobca nebude samostatne podnikat' v odbore a nezamestná sa u zamestnávateľa, ktorého predmet činnosti je porovnateľný s predmetom podnikania žalovaného po dobu 12 mesiacov od skončenia pracovného pomeru. Keďže žalovaný tvrdil, že tieto podmienky žalobca nedodrжал a toto tvrdenie žalobca ani nepoprel, dospel k záveru, že na sumy, ktoré žalovaný uložil žalobcovi na osobný účet ako „morálne ohodnotenie“, nevznikol žalobcovi nárok z dôvodu nesplnenia podmienok na ich výplatu. Vzhľadom na to rozsudok prvostupňového súdu v napadnutej časti vo veci samej zmenil a žalobu zamietol.

Uvedený rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici napadol žalobca dovolaním, ktoré odôvodnil tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Na základe tohto dovolania Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 31. januára 2007 sp. zn. 3 Cdo 263/2005 napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie s odôvodnením, že Krajský súd v Banskej Bystrici si pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. nezadovážil rovnocenný podklad, čím zaťažil svoje rozhodnutie a konanie, ktoré mu predchádzalo, procesnou vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. I keď táto vada nebola v dovolaní výslovne namietaná, dovolací súd na ňu musel prihliadnuť (§ 242 ods. 1 O.s.p.).

Po vrátení veci na ďalšie konanie Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 17. apríla 2007 sp. zn. 13 Co 33/2007 napadnutý rozsudok v časti, ktorej bolo vyhovené žalobe, zmenil tak, že žalobu zamietol. Rozhodol tiež o náhrade trov konania. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil tým, že žalobca v konaní nepreukázal svoje tvrdenie, že mu patria peňažné prostriedky vedené žalovanou na účte s názvom „Z.“ a že ide o zložku jeho mzdy, na ktorú má nárok. I keď súd prvého stupňa žalobcovi uložil, aby do 10. novembra 2004 „špecifikoval petit návrhu uvedením za jednotlivé mesiace v žalovanom období osobitne, aká suma bola

žalobcovi vyplatená, aká suma mu mala byť vyplatená, aká suma mu zo mzdy nebola vyplatená a na základe čoho mu mala byť vyplatená“, k takémuto skutkovému a právnomu zdôvodneniu žaloby nikdy nedošlo. Žalobca poukazoval len na neplatnosť právnych úkonov (dodatkov k pracovnej zmluve), nevysvetlil ale, na základe akého právneho titulu uplatňuje svoje nároky v konkrétnej výške za jednotlivé mesiace. Žalobca v konaní nepreukázal, že žalovaným mesačne odvádzané čiastky na osobný účet s jeho menom tvorili súčasť (20 %) jeho čistej mzdy. Akékoľvek stotožnenie dokladu „Firemné sporenie“ s článkom 13 pracovného poriadku, ktorý hovorí o osobnom účte zamestnanca, nie je zatiaľ možné. Navyše, doklad „firemné sporenie“ mal byť v platnosti od 1. februára 1997, pričom dodatky, na základe ktorých žalovaná zriadila osobný účet nesúci meno žalobcu, sú z 1. apríla 1998. Ak sú tieto dodatky neplatné, bolo na žalobcovi, aby preukázal, že prostriedky na účte sú zložkou jeho mzdy, na ktorú mu vznikol nárok; žalobca ale v konaní nepredložil dôkaz, ktorý by preukázal jeho tvrdenia. Pokiaľ sú ale tieto dodatky platné, nevznikol žalobcovi nárok na výplatu uložených súm, lebo porušil svoj záväzok nepodnikať v lehote 12 mesiacov po skončení pracovného pomeru v predmete činnosti žalovanej. Z týchto dôvodov odvolací súd považoval nárok žalobcu za nepreukázaný, a preto rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu zamietol.

Rozsudok odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním, ktoré odôvodnil tým, že jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Odvolací súd nepostrehol, že žalobcovi boli v období od júna 1996 do apríla 1997 zrážané určité sumy bez akéhokoľvek právneho dôvodu a zo súm, ktorú žalovaný považuje za nenárokovateľnú odmenu, boli žalobcovi zrazené preddavky na daň z príjmu fyzických osôb a tiež odvody na zdravotné a sociálne zabezpečenie. Mzdu žalobcu tvorili dve zložky – mzda základná a prémie. Z ich súčtu („príjem celkom“) sa odvádzali prostriedky na zdravotné a iné poistenie žalobcu a tiež na úhradu preddavkov na daň z príjmov fyzických osôb. Následne sa zvyšná suma rozdelila na dve časti, z ktorých menšia bola zadržaná na osobnom účte zamestnanca. Podľa názoru žalobcu je jeho nárokovateľná čiastka vedená ako záväzok žalovanej voči nemu na účte 333 100 – „Záväzky voči zamestnancom na OÚ“. V tejto súvislosti žalobca poznamenal, že účtovná a mzdová evidencia žalovaného bola neprehľadná a že žalovaný v rozpore so zákonom skartoval listinné dôkazy, ktoré mali byť použité pri dokazovaní. Berúc do úvahy právnu povahu toho, čo bolo žalobcovi zrážané na osobný účet mzdy, a s ohľadom na neplatnosť dohody o zriadení osobného účtu mzdy označil dovolateľ sankciu uvedenú v čl. IV dodatku č. 1 k pracovnej zmluve (nevzniknutie nároku na odmenu)

za nepodloženú platným právnym úkonom. Z týchto dôvodov žalobca žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie.

Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie je opodstatnené.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a dovolacím dôvodom vrátane jeho vecného (obsahového) vymedzenia dovolateľom. Obligatórne sa zaoberá len vadami vymenovanými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolateľ nenamieta, že v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (t.j. že a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát). Vada takejto povahy nevyšla v dovolacom konaní najavo. Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj keď nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia; jej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom vecná nesprávnosť rozhodnutia.

Odvolací súd na adresu žalobcu uviedol, že nesplnil výzvu súdu prvého stupňa, aby v lehote do 10. novembra 2004 „špecifikoval petit návrhu uvedením za jednotlivé mesiace v žalovanom období osobitne, aká suma bola žalobcovi vyplatená, aká suma mu mala byť

vyplatená, aká suma mu zo mzdy nebola vyplatená a na základe čoho mu mala byť vyplatená“. Na rozdiel od toho ale v predchádzajúcom rozsudku odvolacieho súdu (dovolacím súdom skôr zrušenom rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. mája 2005 sp. zn. 17 Co 52/2005) nie je zmienka o nerešpektovaní súdnej výzvy na doplnenie žaloby do 10. novembra 2004.

Podľa názoru dovolacieho súdu žalobca v konaní dostatočne skutkovo vyjadril a právne vysvetlil, čoho sa domáha. Už v žalobe zreteľne uviedol, že žiada vyplatiť finančné prostriedky, ktoré boli počas trvania ich pracovného pomeru poukazované na jeho osobný účet (pôvodne išlo o sumu 73 605 Sk, ktorú žalobca znížil čiastočným späťvzatím na č.l. 72 spisu). Skutočnosť, že žalobcovi boli na tento účet „ukladané“ finančné prostriedky, v konaní opakovane potvrdila aj žalovaná (viď napr. č.l. 21 a 38). Pokiaľ ide o výšku týchto prostriedkov, žalobca pri podaní žaloby poukázal na „Dodatok č. 2 k pracovnej zmluve“ uzavretý 1. apríla 1998, tabuľku („Osobný účet“) obsahujúcu jeho osobné číslo a podrobný časový prehľad o „mesačných prémiech“ a tiež „prémiiach spolu“; záverečný sumár tejto tabuľky uvádza výslednú sumu zhodnú so sumou požadovanou v žalobe. Tvrdil, že nárok na žalobou požadované peňažné plnenie nevyvodzuje z neporušenia záväzkov v zmysle dodatkov č. 1 a 2 k pracovnej zmluve, ale priamo z pracovnej zmluvy (viď č.l. 75 spisu). Obsah spisu (viď napríklad č.l. 61, 71, 75) svedčí o tom, že žalobca opodstatnenosť svojej žaloby nevyvodzoval len z neplatnosti dodatkov č. 1 a 2 k pracovnej zmluve, ako odvolací súd uvádza v odôvodnení napadnutého rozsudku, ale sčasti aj zo (žalobcom tvrdenej) skutočnosti, že mu určité čiastky boli odvádzané zo mzdy už od júla, resp. augusta 1997 bez akéhokoľvek právneho dôvodu (teda ešte pred uzavretím uvedených dodatkov k pracovnej zmluve uzavretých v roku 1998). V tomto zmysle sú potom sčasti nenáležité a sčasti tiež predčasné právne úvahy a závery odvolacieho súdu o tom, aké dôsledky mala platnosť a aké neplatnosť uvedených dodatkov pracovnej zmluvy.

„Interná smernica – vnútorný mzdový predpis o odmeňovaní, mzdách a personálnom styku“ žalovanej z 1. júna 1997 (č.l. 103 spisu) v bode 4.1. predpokladá odvádzanie dohodnutej časti odmeny zamestnanca na jeho osobný účet až po uzavretí dohody o zriadení osobného účtu v zmysle § 113 Zákonníka práce; podľa uvedeného ustanovenia ale táto dohoda musí byť uzavretá v písomnej forme, inak je neplatná. Obsah spisu svedčí o tom, že takáto dohoda bola účastníkmi uzavretá až 1. apríla 1998 (viď dodatok č. 2 k pracovnej zmluve). Otázka, či finančné prostriedky odvádzané na osobný účet žalobcu do uvedeného

dňa (1. apríla 1998), tvorili za tohto skutkového a právneho stavu (nárokovateľnú) súčasť mzdy žalobcu alebo napriek tomu boli len jeho morálnym ohodnotením, zostala v napadnutom rozsudku odvolacieho súdu nevyriešená.

Skutkovo nedoriešené a právne nevyhodnotené zostalo tiež (svedkyňou G. M. nespochybnené – vid' č.l. 96 spisu) tvrdenie žalobcu, že finančné prostriedky odvádzané na jeho osobný účet podliehali zdaneniu (č.l. 95 spisu) a že z nich boli vykonávané aj odvody na zdravotné a sociálne poistenie, poistenie v nezamestnanosti a zrážky na preddavky za daň z príjmu (č.l. 139 spisu). V nadväznosti na to zostala nevyriešená a nezodpovedaná tiež otázka, či zdaneniu a odvodom mohli podliehať finančné prostriedky odvádzané na osobný účet žalobcu, pokiaľ by skutočne tak, ako to tvrdil žalovaný, išlo len o akési morálne ohodnotenie žalobcu.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom (na predčasných a neúplných právnych záveroch založenom) právnom posúdení veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky z tohto dôvodu rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. apríla 2008

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: